

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus IV. In quo medio Deus cognoscat creaturas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

istae rationes identificentur cum Divina essentia, & ad lineam intelligibilem pertineant.

Resp. nego sequelam ejusque probationem distinguo: Nihil est multiplicabile præter relationes, formaliter, conc. virtualiter nego. Si dicas: quæ pertinent ad eandem lineam sub eodem objecto formali, non multiplicantur virtualiter; sed omnes idæ conveniunt sub eadem formali ratione in linea intelligibilitatis Divinæ: ergo non multiplicantur virtualiter.

Resp. quæ pertinent ad eandem lineam &c. non multiplicantur virtualiter, intrinsecè conc. extrinsecè, nimirum per connotationem ad creatu-

ras in particulari aliter & aliter imitantes & participantur Divinam essentiam, sic nego.

Ad confirmationem assigno paritatem ex S. D. loco cit. quod sapientia & ars in DEO se habeant, sicut principium quo DEUS intelligit; adeoque se tenet ex parte subjecti, & exprimit unitatem; atque idea est, quod DEUS ut diversimodè imitabile intelligit, ideòque se tenet ex parte objecti per modum prototypi, multiplicabilis juxta connotationem plurium objectorum per ideas extrinsecè specificabilium, unde idea non habet rationem attributi.

ARTICULUS IV.

In quo medio DEVS cognoscat creaturas?

SUMMARI A.

1. Cognosci creaturas à DEO secundum formale esse ipsarum probatur auctoritate.
2. Evincitur ex ratione Divina providentiæ & scientiæ comprehensivæ.
3. Exponitur auctoritas Hieronymi apparenter contrarii.
4. Contra opposita sententia.
5. An non entium sit cognoscibilitas?
6. Rejicitur esse anticipatam creaturarum Henrici.
7. Et esse diminutum Scoti.
8. Creature possibile habent cognoscibilitatem in virtute causæ.
9. Realitas essentia possibile competit actu cognitionis Divinæ & logicæ in actu signato.
10. Cognoscens sit idem cum objecto cognitio per propriam quidditativam speciem, non quomodo-cunque.
11. Ex cognitione infinitorum possibile non sequitur numerus infinitus actu.
12. Varia Authorum placita de modo cognoscendæ creaturas.
13. Non cognoscuntur immediatè in se ipsis.
14. Auctoritates PP.
15. Ratio prima ex natura intellectiōnis.
16. Ratio secunda, quia forent objectum motuum Divinæ cognitionis.
17. Ratio tertia, quia non esset modus cognitionis perfectissimus.
18. Ratio quarta à paritate Theologia & virtutum Theologicarum.
19. Ratio quinta à paritate voluntatis Divinæ.
20. Rationes pro essentia, tanquam medio cognitio.
21. 22. 23. Offenditur necessitas negandi medium incognitum.
24. Quanam cognoscibilitas creaturarum subsistat in DEO?
25. Disparitas ad instantiam intellectus Angelici & humani.
26. Cognitio creaturarum in se ipsis non esset tantum imperfecta negativè, sed privativè.
27. Eliditur instantia de inæqualitate linearum.
28. Disparitas inter producibilitatem & cognoscibilitatem creaturarum.
29. Non est idem creaturas videri secundum esse proprium, & videri in se ipsis.
30. Exponitur auctoritas objecta Doct. Angelici.
31. 32. Solvuntur instantiæ de comprehensione solis & intellectus Angelici.
33. Quanam universalitas causet confusionem cognitorum.
34. Datur malorum cognitio in DEO.
35. Est de perfectione Divinæ scientiæ.
36. Cognoscuntur in formis oppositis.
37. Quomodo cognoscantur entia rationis?
38. Expediuntur due objectiuncula.

§. I.

DEVS cognoscit omnes creaturas secundum esse proprium ipsarum.

Certum est, omnes creaturas tam possibile, 1. quàm actuales non tantum cognosci à DEO secundum esse eminentiale, & ideale, quod habent in DEO, estque ipsa increata DEI essentia; sed etiam secundum esse formale & proprium ipsarum, quod vel habere possunt, vel habent aliquando in propria mensura: ita enim clarè docet S. textus Hebr. 4. Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus; omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus. Gen. 1. Vidit DEVS cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona. Prov. 16. Ecce calum & cali colorum, & abyssus, & universa terra, & quæ in eis sunt, in conspectu illius, &c.

Cum igitur verba scripti. in proprio sensu sint accipienda, ubi nullum obstat inconueniens, imò summa militat convenientia: ejusmodi cognitio creaturarum, quæ proprium, formale, & particulare cuiuslibet esse attingat, nullatenus est DEO subtrahenda.

Ratio est primò. Quæcunque subsunt divinæ Providentiæ, requirunt distinctam sui cognitionem: sed omnes creaturæ actuales subsunt divinæ Providentiæ secundum esse suum proprium: ergo etiam secundum esse proprium debent cognosci: cumque hæc cognitio nullam dicat imperfectiōnem, sed metissimam perfectionem, DEO necessariò est tribuenda.

P

Secun-

MEZGER
HE
DW
35

Secundò. Cognitio comprehensiva causæ attingit omnia ad quæ se virtus causæ extendit, quæque in illa vel formaliter vel eminenter continentur, sed DEUS comprehendit suam omnipotentiam, quæ est causa omnium creaturarum in ipsa secundum proprias rationes contentarum: ergo etiam suâ cognitione attingit omnium creaturarum esse secundum proprias rationes ipsarum.

3. Nec obstat textus Hieron. in illud Hab. c. 1. *Mundi sunt oculi tui, ne videas malum.* ubi dicit S. P. *Absurdum est ad hoc DEI deducere majestatem, ut sciat per momenta singula, quot nascantur culies, quotq. moriantur, &c.* Optime enim S. Patrem exponit Mag. in 1. d. 39. §. 4. Nequaquam tanti Doctoris mentem esse, quod nullam Divinam sapientiam notitiam haberet rerum quarumlibet minimarum, quam & fides docet, & ratio: sed quod irracionales creaturas non respiciat illâ speciali providentiâ ordinativa mediorum tum sufficientium tum efficacium in finem beatitudinis adipiscendæ, quâ DEUS respicit creaturas racionales. quo sensu D. Th. inf. q. 22. a. 2. ad 5. exposuit illud Apostoli 1. Cor. 9. *Nunquid de bobus cura est DEO.*
4. Oppositam sententiam, quæ non nisi confusam creaturarum possibilium cognitionem DEO permittit, & Aureolo tribuitur, saltem erroneam, vel errori proximam censet Godoyus cum aliis Theologis, eò quod adverteatur evidenti discursui, & conclusioni deductæ ex una præmissa de fide & altera lumine naturali notâ; nempe *perfecta providentiâ creaturarum requirit distinctam notitiam illarum in particulari: (en! propositionem lumine naturali notam.) Sed DEVS habet infinitè perfectam providentiâ omnium creaturarum: (en! propositionem fide certam) ergo DEUS habet distinctam notitiam omnium creaturarum in particulari.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

5. **O**bjic. primò. Quod in se actu non est, non est actu cognoscibile, sed creaturæ possibilis in se actu non sunt: ergo non sunt in se actu cognoscibiles. Major constat, quia cognoscibilitas est passio entis; quod ergo in se nihil est, in se quoque non est cognoscibile. Minor pariter videtur esse certa: nam sicut futura non habent esse, nisi in determinatione causæ; sic possibilis non habent esse nisi in potentia & virtute causæ.
6. Ad hanc objectionem Respondebat Henricus. quodl. 8. q. 1. & 9. quamvis creaturæ possibilis non habeant existentiam, habere tamen ab æterno verum aliquod esse reale, ratione cujus cognosci queant, quæ tamen sententia, si de esse physico loquatur, tanquam dissona principii fidei, quibus docemur, omnia liberè & in tempore à DEO producta fuisse, passim Theologorum censuris vapulat.
7. Mitior est responsio Scoti in 1. d. 35. & 36. ac alibi, ejusque sequacium, distinguuntis minorem propositionis: creaturæ possibilis in se

actu non sunt secundum esse physicum & perfectum, conc. secundum esse diminutum, sive cognitum, secundum quod producitur ab intellectu divino in secundo instanti, in quo ipsas possibilis creaturas cognoscit, negat. Quod esse diminutum a jure medium esse inter ens reale & rationis, & participare de utroque, de ente reali, cum quo convenit in non repugnantia ad existendum, de ente rationis, cum quo convenit in negatione physica realis existentia. Sed & ista responsio magis intricata, quam extricat difficultatem, siquidem aliquid esse plus quam objectivum verèque efficienter productum intelligat: cum enim illud esse cognitum habet pro forma denominante divinam cognitionem, quomodo potest esse productum, cum forma denominans sit essentialiter improducta? si verò aliud non velit, quam quod creaturæ possibilis in secundo instanti intellectiois divine ab eadem denominativè prominent, & constituantur in esse cognitum, quod nobiscum sentiunt, nec nisi in modo loquendi differunt, prout subtiliter advertit Illustrissimus Reding q. 5.

Conformius ad mentem S. D. Respondeo negando maj. & ad ejus probationem dico, eodem modo aliquid cognosci, quo modo habet esse: si ergo tantum habet in causa, etiam tantum cognosci potest in causa: sic futura (ut infra dicemus) tantum habent esse in determinatione causæ, etiam secundum esse suum formale cognoscibilia sunt in determinatione causæ; possibilis quia tantum habent esse in virtute causæ, cognoscibilia sunt in virtute causæ. Cum proinde virtus Divinæ essentia & omnipotentia in se eminentissimè contineat omnes creaturas possibilis secundum omnia sua prædicata formalia, specificata & individualia, illa pariter secundum hæc prædicata formalia & particularia in sua essentia eorum causa cognoscit, ut mox dicitur. Ita insinuat S. D. hic q. 14. a. 9. ad 1. dicens: *dicendum, quod secundum quod sunt in potentia, sic habent veritatem, ea que non sunt acta, verum est enim ea esse in potentia, & sic sciuntur à DEO.* Item q. 2. de ver. a. 3. ad 12. *Dicendum, quod quamvis cognitio non sit nisi entis, non tamen oportet, quod illud, quod cognoscitur, sit tunc ens in sui natura, quando cognoscitur, &c.*

Sed dices: Creaturæ possibilis actu obijciuntur Divinæ cognitioni secundum esse suum proprium formale, distinctum ab esse & virtute Divinæ omnipotentia; ergo competit ipsis ab æterno actu aliquod esse reale distinctum à virtute causæ, quocirca Philosophi dicunt, essentias rerum esse ab æterno; verum quippe est ab æterno, quod homo sit ens, animal &c. & hæc veritas non est ab æterno in potentia, sed actu; præscindit enim ab existentia, & solum nominat realitatem essentia, quæ est necessaria, & æterna, immutabilis.

Resp. concessio anteced. distinguo consequens: ergo competit ipsis actu divinæ cognitionis & æternis ideantis talem veritatem, aliquod esse actuale, conc. independenter ab illa cognitione ideante, nego consequentiam, vel subdividuo consequens: competit esse reale secundum realitatem essentia logicè, & in actu signato, conc. secundum realitatem existentia physice, & in actu exercito, sic nego.

Objic.

10. *Objic. secundò.* Si DEUS cognosceret creaturas secundum proprium esse ipsarum, tunc sequeretur, quòd DEUS in esse intelligibili fieret creatura; imò cum DEUS cognoscat etiam negationes, & peccata, sequeretur, quòd DEUS in esse intelligibili foret non ens, peccatum, &c. sed hæc horret auditus, ergo. Sequela deducitur ex antiquo Philosophorum præsertim apud Thomam axiomate, quòd anima cognoscendo fit ipsum cognitum in esse intelligibili & repræsentativo.

Resp. negando sequelam. nam sensus axiomatis Philosophici ad summum procedit, quando obiectum cognoscitur per propriam speciem quidditativam, quæ est forma intelligibilis ipsius obiecti, & cum cognoscitur per modum obiecti primarii & motivi, non cum cognoscitur per modum obiecti secundarii, materialis & purè terminativi, atqui, ut statim dicitur, creaturæ possibiles cognoscuntur à DEO non per propriam sui speciem, sed in essentia Divina tanquam causa, & medio prius cognito; negationes verò & peccata non nisi in formis oppositis cognoscuntur: ergo non sequitur, quòd DEUS recipiat denominationem ab istis obiectis cognitis.

11. *Objicis tertio.* Si DEUS cognosceret omnes creaturas possibiles secundum esse formale, & proprium ipsarum, daretur numerus infinitus actû: sed hoc repugnat meliori Philosophiæ: ergo.

Sequela probatur. Omnes creaturæ possibiles in suo proprio esse sunt infinitæ, sed illæ omnes essent simul actû cogniti, ergo daretur numerus & multitudo infinita actû.

Resp. vel negando consequentiam, quia tò *alibi* in minore jungitur cum cognitione, in consequenti verò cum obiecto cognito: vel gratis distinguendo min. sunt actû & simul cogniti similitate & actualitate cognitionis, concedo, similitate & actualitate obiecti cogniti, nego min. sicque distincto consequente nego consequentiam. Ita tamen omnia futura in infinitum in æternitate DEI scientiæ visionis sunt præsentia, non sequitur, quòd constituant numerum infinitum actû, sunt enim præsentia non similitate & præsentia similitate mensuræ propriæ & intrinsicæ, sed tantum præsentia similitate & similitate mensuræ extrinsecæ & alienæ, nempe æternitatis DEI, cui repugnat succellio.

§. III.

Medium & modus cognoscendi creaturas.

12. Vidimus creaturas per Divinam scientiam cognosci, secundum proprium suum esse; nunc insuperest controversia, quo modo, vel in quo medio DEUS suas creaturas, seu artefacta à se libere vel producenda, vel producibilia cognoscat? ubi diversa sunt authorum placita. Prima est sententia Ockami in 1. d. 35. q. 3. dicentis, DEUM cognoscere creaturas in se ipsis, non autem in sua essentia tanquam obiecto primario & motivo cognitionis. Secunda Franc. de Lugo. d. 23. c. 4. n. 16. Ariagæ & plurium, quòd licet DEUS in sua essentia & omnipotentia tanquam obiecto primario & motivo videat creaturas, vi-

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I.

deat nihilominus etiam creaturas in se ipsis. Tertia est Vasq. & Amici d. 12. de scientia DEI n. 12. & aliorum. DEUM cognoscere creaturas in sua essentia, non tanquam in causa & medio cognito, sed tanquam in specie expressa & verbo essentiali communi tribus Personis. Quarta est communis Thomistarum, quòd DEUS creaturas non immediate in se ipsis, sed in sua essentia, non tanquam specie, sed speculo, causa & medio prius cognito cognoscat.

CONCLUSIO. *DEVS non potest cognoscere 13. creaturas immediate in se ipsis, sed mediate in se ipso tanquam medio & causa cognita.* Est expressa doctrina S. D. hic q. 14. a. 5. in c. ubi dicit: Igitur dicendum est, quòd DEVS se ipsum videt in se ipso: alia autem a se videt non in ipsis, sed in se ipsa. Quibus verbis etiam negat posse illas à DEO videri in se ipsis. Nam si tali modo possent cognosci, defacto cognoscerentur, cum etiam juxta principium Adverfariorum omnimodo cognoscere creaturas, quo sunt cognoscibiles, pertinet ad infinitam perfectionem divinæ cognitionis.

Probatum primò authoritate SS. PP. Nam primò in pl. 101. dicitur: *DEVS prospexit de excelso sancto suo*, hoc est, exponente S. D. in 1. contra gent. c. 49. *quasi de se ipso excelso omnia videns.* Secundò D. Dionysius ibidem relatus c. 7. d. div. nom. *divina mens ratione illa, quæ causa est omnium, scientiam in se omnium complectitur.* Item, quòd *ex se ipsa, & in se ipsa secundum unicam causam præstantiam omnia cognoscit.* Rurlus: *Non secundum visionem singulis se immittit; sed secundum causam continentiam scit omnia.* Et infra. *DEVS ea, quæ sunt, noscit, non rerum notitiâ, sed sui.* Tertio D. Augustinus 4. Gen. c. 29. dicit creaturas videri in Verbo, *tanquam in eo, per quod factæ sunt.* Et 1. 5. c. 16. *DEVS creaturas non videret, nisi haberet*, hoc est, nisi illas contineret, sicut causa continet effectum. Et 11. de Civ. c. 7. dicit, creaturas in DEI sapientia cognosci, *tanquam in arte, per quam factæ sunt.* Item hoc a. 5. ad 3. relatus à S. D. dicit: *neque quicquam DEVS extra se ipsum intuetur*, quod exponit Angel. D. *non est sic intelligendum, quasi nihil, quòd sit extra se intueatur, sed quia id, quòd est extra ipsum, non intuetur, nisi in seipso, ut dictum est.*

Prima pars assertionis probatur ulterius ratio 15. ne primò: ut creatura immediate cognoscerentur in se ipsis, deberent vel ipsæ per se vel per aliquam speciem propriam creatam conjungi cum intellectu divino; sed utrumque implicat, ut per se clarum est ex simplicitate & infinita actualitate DEI, ergo. Sequela majoris patet, & supponitur ex Philosophica doctrina, quòd ad omnem intellectionem requiratur unio intelligibilis cogniti cum cognoscente.

Secundò. Si creatura immediate cognoscerentur in se ipsis, pertinerent ad obiectum motivum, formale, & specificativum divinæ cognitionis: sed hoc est absurdum, quia ut argumentatur S. D. cit. 1. contra gentes. c. 48. divina cognitio nobilitatem & speciem acciperet ab aliquo creato, tanquam pertinente ad formale obiectum ipsius, obiectum enim formale à scientia distinctum dat

ipsi esse, quoad specificationem, si quidem ex objecto & potentia notitia paritur. Sequela probatur inductione aliarum cognitionum, quae specificantur ab objecto immediate cognito: tum quia illud est objectum formale & motivum, quod per se primò & ratione sui attingitur, sed creaturae immediate vitæ in se ipsis attingerentur per se primò & ratione sui, quia non attingerentur ratione alicujus alterius mediantis ergo.

17. Tertio. Modus perfectissimus cognoscendi creaturas DEO convenit: sed modus creaturas in se ipsis cognoscendi, non est modus perfectissimus, quia modus ipsas videndi in sua essentia, tanquam medio inhærit nobiliori est nobilior & perfectior. ergo.

Atque ideo licet anima Christi & Angeli beati præter matutinam cognitionem, quæ creaturas in DEO vident, etiam cognitione vespertinâ videant eas in se ipsis, hoc tamen DEO convenire nequit, in quo modus minus perfecte cognoscendi repugnat, qui non repugnat in creaturis.

18. Quarto probatur duplici paritate. Primò virtutes Theologicae uti & ipsa Theologia non possunt pro suo objecto motivo immediato & formali habere aliquid creatum: ergo multò minus intellectus divinus. consequentia patet, quia istæ virtutes sunt participationes divini intellectus & voluntatis.

19. Præterea. DEUS nihil aliud à se vult, nisi ratione suæ bonitatis, inquit S. D. infra q. 19. a. 2. ad 3. ergo etiam nihil aliud à se intelligit, nisi ratione suæ essentiae. Ideoque S. D. loco cit. ad 2. dicit: sicut DEVS alia à se intelligit, intelligendo essentiam suam, ita alia à se vult, volendo bonitatem suam.

§. IV.

Altera pars assertionis demonstratur.

20. Dicit altera pars nostræ assertionis, creaturas à DEO cognosci in suamet essentia, non tanquam medio incognito, & exercente rationem speciei intelligibilis, sed in ipsa tanquam in causa & medio cognito habente rationem speculi intelligibilis. Hoc sanè probant autoritates in priori §. productæ. Quibus à ratione pondus accedit.

Primò. Eo modo DEUS in se cognoscit creaturas, quo modo continet, sed continentur eminenter in DEO tanquam in causa, ergo ipsas cognoscit in se, tanquam in causa.

Secundò. Qui comprehendit causam, videt etiam effectus in causa, sed DEUS videndo suam essentiam comprehendit causam omnium creaturarum; ergo etiam videt omnes creaturas in sua essentia tanquam in causa.

Tertio. Sapientia est cognitio rerum per causam altissimam; scientia DEI est sapientia: ergo est cognitio creaturarum per causam altissimam; non aliam utique, quàm ipsammet essentiam.

Quarto. Necessè est, ut DEUS cognoscat creaturas modo nobilissimo cognoscendi; sed illas cognoscere per suam essentiam est modus cognoscendi nobilissimus, quia quantò præstantius est medium cognitionis, tantò præstantior est cog-

nitio & scientia; ergo DEUS necessariò cognoscit creaturas per suam essentiam.

Nihilominus dices: Omnino cognitionem creaturarum per essentiam, seu medium nobilissimum esse perfectissimam; non tamen hinc probatur, quòd essentia debeat esse medium cognitum in ratione causæ. Ideo Ratio est quinto. Essentia divina non alio modo potest esse medium creaturas cognoscendi, quàm per modum causæ ergo DEUS non aliâ ratione potest videre creaturas in sua essentia, quàm ut in causa. Antecedens probatur primò.

Quandocumque objectum in alio repræsentatur, vel repræsentatur propter similitudinem formalem, quo modo species intelligibilis repræsentatur, vel propter dependentiam, quo modo ratio terminum, effectus causam manifestat, vel propter continentiam virtutalem, quo modo causa repræsentat effectum: sed essentia divina non habet similitudinem formalem cum creaturis, alias prædicata & perfectiones secundum quod rerum creaturarum formaliter essent in DEO; ipsa quoque Divina essentia in repræsentando menturam acciperet à creatis objectis, sicuti species intelligibiles mensurantur extrinsecè ab objectis. Neque habet dependentiam, ut per se patet: superest ut tertio modo nempe per modum continentiam virtualis repræsentet.

Ratio est secundò. Si Divina essentia repræsentaret creaturas per modum speciei intelligibilis earundem, adeoque per modum medii quocumque; non per modum medii quod, & cogniti, tunc creatura cognosceretur in se ipsis: consequens jam fuit impugnatum; ergo & antecedens. Sequela est S. Doctoris, nam ut habet q. 2. de ver. a. 2. ad 2. Tunc res cognoscitur in se ex parte cognoscentis, quando per suam propriam speciem cognoscitur; in alio vero, quando per speciem alterius, sed tunc creatura cognosceretur per essentiam Divinam, non tanquam speciem alterius, sed tanquam per propriam speciem intelligibilem, ergo cognosceretur in se ipsis. Ex quo sequitur ulterius, creaturas fore obiectum Divinae scientiæ æquè motivum ac per se terminativum, ac est ipsa essentia; quia essentia non minus per modum speciei intelligibilis & medii incogniti manifestaret immediate creaturas, quàm se ipsam: sicuti ergo lumen & color per se primò sunt obiectum visus, quia utrumque nullo mediantè à viso attingitur; sic pariter tam creaturæ, quam divina essentia essent obiectum primarium Divini intellectus, quia utrumque immediate attingeretur.

Confirmatur ex dictis. Videre creaturas per ipsam essentiam ut medium cognitum est major perfectio, quàm si viderentur per ipsam ut medium incognitum (præscindendo ab imperfectionibus jam insinuat) ergo hoc ipso DEUS non aliter videt creaturas in sua essentia, quàm ut in medio cognito.

§. V.

Solvuntur objectiones.

Opponunt Adversarii contra primas rationes in defensionem nostræ assertionis adductas. Intellectus Divini infinitudo postulat, ut non

mentum cognoscat objectum, sed omni modo, quo cognoscibile est: sed creaturae sunt etiam cognoscibiles in se ipsis; ita namque noscitur illas DEUS in sua essentia videri, tamen debet ipas pariter cognoscere in se ipsis. Rationes porro objecti motivi, specificativi, quae obstat videntur, facile removeris, si dicas, eas omnes tantum habere locum in objecto creato; in increato autem intellectu, qui a se est intelligens, nihil esse motivum, specificativum, mensurans, &c.

Resp. Infinitudo Divini intellectus postulat, ut cognoscat creaturas omni modo cognoscibilitatis non involvete imperfectionem, conc. involvete imperfectionem, nego: hoc ipso quippe, quod imperfectionem involvit, non cadit in DEUM.

25. Unde nulla est instantia petita a nostra & Angelica scientia, quas constat ab omni imperfectione non absolvi. De cetero verum quidem est, rationes objecti motivi, & specificativi, secundum imperfectiones extrinsecas mensurantis, & habitudinem intrinsecam terminantis, aut formaliter moventis (quae imperfectiones objecta cognitionis create tantum comitantur) in DEO, qui est a se intelligens, non reperiri. Ex hoc ipso tamen sequitur, nullam creaturam ad primarium & formale objectum ipsius pertinere, neque adeo immediate in se cognosci posse: quia daretur aliquod eas creaturam extrinsecas mensurans & specificans Divinam cognitionem.

26. Dices: Hanc cognitionem non fore imperfectam, sed tantummodo minus perfectam positive vel private; sic enim constat, quod linea duarum perfectionum & attributorum inter se virtualiter distincta dicantur inaequalem perfectionem. Sed contra est, quod haec cognitio esset minus perfecta & imperfecta positive: quia in propria linea non habere summam & actualissimam illius lineae perfectionem est positiva vel potius privata imperfectio; sed cognitio creaturarum in se ipsis non habet summam perfectionem in linea scientiae: ergo esset imperfecta etiam positive.

27. Ex quo patet responsio ad instantiam. Nam licet una linea exprimat in suo formali conceptu majorem perfectionem, quam altera: sicut linea intellectiva est magis perfecta precise & negative quam altera, quilibet tamen linea in suo conceptu dicit summam & infinitam illius lineae actualitatem.

28. Inhabis. Creaturae possibiles sunt in se ipsis immediate producibiles per omnipotentiam divinam; ergo etiam in se ipsis immediate sunt cognoscibiles per scientiam divinam: neque enim major est ratio, cur creaturae in se ipsis immediate terminent divinam omnipotentiam, quam omniscientiam.

Resp. nullam esse paritatem, nam effectus non est motivum productionis; neque concurrat ad sui productionem, sed est purus terminus: e contra objectum immediatum cognitionis concurrat tanquam motivum ad sui cognitionem: nam ex potentia & objecto paritur noticia; omnipotentia operatur ad extra, scientia ad intra.

29. Obijcies secundò. Si DEUS creaturas cognoscet in sua essentia tanquam in causa; non videret illas secundum esse proprium & formale ipsarum, sed hoc est contra nostram hypothesein, ergo.

Sequela probatur: quia si viderentur in DEO ut in causa, tunc viderentur quo modo continentur in ipso: atqui non continentur formaliter, sed eminenter; ergo non videntur formaliter.

Resp. Aliud esse, videri creaturas secundum esse formale & proprium, aliud verò ipsas videri immediate in se ipsis. Primum supponimus, alterum negamus. Unde nego sequelam, & ad probationem distingo minorem: non continentur formaliter, ly formaliter accipiendo ex parte medii, conc. ex parte objecti nego, ergo non videntur formaliter, ex parte medii, quasi nimirum ipsum medium, quod est divina essentia, esset similitudo formalis objecti concedo, ex parte objecti, quasi non videatur esse formale objecti secundum omnes suas etiam individuales rationes in divina essentia eminenter contentum, nego consequens.

Sed obijcies tertio ipsius Angelici Doctoris³⁰ auctoritatem infra q. 20. a. 2. ad 2. dicentis: *DEVS cognoscit res in propriis naturis, sicut & nos per similitudines rerum, quae in nobis sunt, cognoscimus res in se ipsis existentes.*

Resp. lentum esse, quod sicut nos cognoscendo res per proprias species, adeoque in se ipsis, cognoscimus, quicquid est in propria earum natura, sic DEUS cognoscendo illas non per proprias species, sed in sua essentia, nihilominus cognoscit, quicquid est in earum natura, & ita DEUS cognoscit res in earum naturis ex parte objecti & cogniti, hoc est cognoscit secundum ipsarum naturas & esse proprium; non cognoscit illas in propriis naturis ex parte sui vel medii, hoc est pro medio & motivo cognoscendi non habet ipsarum naturas vel speciem propriam ipsarum.

Ita se exponit ipse S. D. q. 2. de ver. a. 2. ad 2. ubi dicit, rem aliquam dupliciter cognosci posse in se ipsa; nimirum ex parte cognoscentis, & ex parte cogniti. Tunc cognoscitur in se ex parte cognoscentis, quando per suam propriam speciem cognoscitur; tunc verò ex parte cogniti res cognoscitur in se, quando cognoscitur esse, quod habet in propria natura.

Obijcies quartò. Si propter comprehensionem suae essentiae tanquam causae DEUS creaturas videret secundum formale & proprium esse ipsarum, sequeretur primò, quod qui comprehenderet naturam solis, hoc ipso comprehenderet etiam omnia sublunaria, utpote contenta in virtute solis tanquam causae universalis: Secundò, quod Angelus comprehendendo suum intellectum comprehenderet etiam omnes suas cognitiones & cogitationes possibiles, adeoque etiam omnia objecta illarum, quae sunt infinita, utrumque est inconueniens, ergo.

Respondeo nego utramque sequelam, & ad 1. disparitas est, quod sol sit causa universalis limitata, cujus causalitas non pertingit ad ultimum gradum individualitatis rerum sublunarium: essentia autem divina est causa universalis illimitata, a qua res omnes secundum universalissimam rationem entis ultimisque individuales differentias dependent.

Ad secundam sequelam est disparitas, quod in 3. 2. P 3 tel.

tellectus Angeli non est causa proximè completa ad omnes suas posibles cognitiones; e contra essentia divina est causa proximè completa ad producendas & cognoscendas omnes creaturas tam posibles, quàm actuales.

33. Instabis. Medium universale nihil distinctè & in particulari, sed confusè tantùm, & in universali representat; sed essentia DEI respectu creaturarum esset medium universale; ergo ipsas tantùm confusè & sub aliqua communi ratione representaret.

Resp. quod est medium universale, universalitate abstractionis & confusionis, non nisi confusè & in universali representat, conc. quod est universale universalitate causalitatis & eminentialis continentia, nego maj. sicque distinctà minore, nego consequentiam.

§. VI.

Cognitio malorum, privationum, negationum.

34. Certum est scientiam divinam etiam ad mala, miserias, infirmitates, mortem, peccata extendi; nam ita de malis naturæ dicitur sap. 8. *Monstra scit, antequam fiant*: de malis pænæ Prov. 15. *Infernus & perditio coram eo*: de malis culpæ pl. 66. *delicta mea à te non sunt abscondita*. Deur. 32. *nonne hæc condita sunt apud me*. Job. 14. *signasti quasi in sacco delicta mea*. Cùm ergo dictum sit, DEUM alia à se cognoscere in sua essentia, & hæc objecta nullo modo in divina essentia tanquam causa contineri possint, difficultas est, quo modo à divina scientia certò cognosci possint.

35. CONCLUSIO. *Quamvis sit de perfectione divine scientia, ut cognoscat omnia mala (2.) illa tamen quæ talia non cognoscit in sua essentia tanquam causa (3.) sed per formas & bonitates oppositas cognitias in sua essentia tanquam causa*. Ita S. D. a. 10.

Ratio primæ partis est, quòd cognitio malorum est cognitio veri; sed hæc pertinet ad perfectionem intellectus & cognitionis: *neque enim bonum perfectè cognoscitur, nisi cognoscantur ea, quæ ipsi possunt accidere*. Sed bonis possunt accidere mala, per quæ corrumpantur: ergo DEUS perfectè & comprehensivè cognoscendo bona, etiam debet cognoscere mala ipsi opposita.

Et ideo DEUS debet in primis cognoscere mala naturæ, quia hæc cadunt sub universalem DEI providentiam, tanquam provisoris naturæ. Ma-

la verò pænæ & culpæ pertinent ad eundem, tanquam legislatorem, judicem & vindicem boni imperantem, idèoque mala prohibentem ac punientem.

Ratio secundæ & tertie partis est, quòd cùm cognitio bonitatis sit proprietas entis, privationes & negationes non sunt cognoscibiles nisi in formis oppositis; sicut per lumen cognoscuntur tenebræ; sed malum quæ tale consistit in privatione bonitatis ut sic, ergo non nisi ratione bonitatis oppositæ cognosci potest. Sed neque divina essentia potest esse causa proxima ullius mali & privationis, tum quia mala & privationes non habent causam efficientem directam & proximam, tum quia licet malum peccati consisteret in positivo, solum haberet causam deficientem, non efficientem.

Videntur igitur mala, sicut etiam privationes, & negationes ratione creatæ bonitatis seu formæ oppositæ, non quasi bonitas creatæ sit species, in qua DEUS malum videt, sed quia est objectum materiale, quòd DEUS videndo in sua essentia tanquam causa indirectè attingit malitiam oppositam.

Colliges. Nec essentia rationis à DEO cognoscitur, in sua essentia tanquam causa proxima, sed per actum nostri intellectus cognitum in sua essentia tanquam causa. Ratio est eadem, quia nempe ens rationis propter suam imperfectionem à solo humano intellectu causari, & in ipso tanquam causa contineri & videri potest, ut aliunde suppono. Cognoscit ergo DEUS nostra essentia rationis, quatenus in sua essentia tanquam causa comprehendit omnes nostras cogitationes, & scit cogitationes hominum, quoniam vane sunt. pl. 93. *ad eoque videt, ad quæ nam objecta terminentur, ut sunt essentia rationis, naturæ universales, conceptus privativi &c.* unde etiam divina cognitio respectu talium objectorum non est practica, sed purè speculative.

Obijcies primò illud Abacuc. 1. *Mundi sunt oculi tui; ne videant malum*. Secundò. Si DEUS cognosceret ens rationis, tunc faceret, quia ejus fieri est cognosci: sed non facit; ergo non cognoscit.

Resp. ad 1. Ibi negari tantùm scientiam approbationis, non aliam quamcunque. Ad 2. nego sequelâ, & probationem distinguo: entis rationis fieri est cognosci cognitione practica, componente & combinante extrema incombinabilia conc. cognitione tantùm speculative, illa ab intellectu humano combinata speculative, nego. priori modo homo, posteriori DEUS cognoscit ens rationis.

DISPUTATIO XII.

DE

Causalitate scientiæ Divinæ.

Ada. 8. q. 14.

Postquam illa expendimus, quæ ad ipsam quidditatem, modumque Divinæ scientiæ pertinent, quo res creatas intelligit, & pro scientia futurorum fundamenta